

Beslisnota voor de raad

Datum 15 juni 2021

Openbaar

Onderwerp	Ontgraven en toepassen grond
Versienummer	1
Portefeuillehouder	Michiel van Willigen
Informant	Mark Klutman, Arne Soels
Afdeling	Leefomgeving en Mobiliteit
Telefoon	06-57886540, 06-50009307
Email	M.Klutman@zwolle.nl , a.soels@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	7.3.4 We voorkomen gezondheidsrisico's door verontreiniging van bodem, grondwater, lucht, geluid of externe veiligheid
Begroting wijzigen	Nee
Dekking ten laste van	n.v.t.

Bijlagen

- 01 Nota bodembeheer Zwolle 2021
- 02 Bodemkwaliteitskaart Zwolle 2021
- 03 Loodinventarisatiekaart Zwolle
- 04 Variantenonderzoek aanpak diffuus lood Zwolle

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 Het geactualiseerde gebiedsspecifiek beleid voor het ontgraven en toepassen van grond te vast te stellen, en het bestaande beleid hierdoor te vervangen en in te trekken.
- 2 Voor eigen gemeentelijke projecten met een woonbestemming, waarop een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt of gaat plaatsvinden, de GGD-advieswaarde van 90 milligram/kilogram voor lood in de bodem over te nemen en toe te passen.
- 3 In te stemmen met variant B voor diffuus lood in de bodem, en deze door het college verder uit te laten werken.

Datum 15 juni 2021

Inleiding

In 2015 stelde uw raad het nu geldende gebiedsspecifiek bodembeheerbeleid (ontgraven en toepassen van partijen grond) vast. Wettelijk geldt dat het bestaande beleid moet worden geactualiseerd. Zonder beleid moet voor iedere ontgraving en toepassing van grond bodemonderzoek worden gedaan. Dit leidt tot hogere kosten en lasten voor de uitvoeringspraktijk. Afgelopen maanden is in overeenstemming met de landelijke richtlijnen deze actualisatie uitgevoerd waarin ook het onderwerp diffuus lood in de bodem is meegenomen. Daarom heeft ons college het bestaande beleid geactualiseerd (uitvoering raadsbesluit van 15 juni 2020, nr. 20200615-8). Aanvullend spraken wij het voornemen uit om de GGD-adviesnorm voor lood in de bodem over te nemen voor eigen projecten en in te zetten op uitwerking van Variant B voor diffuus lood in de bodem. Hierover hebben wij u geïnformeerd tijdens het Raadsplein van 19 april 2021 (dossiernr. 3743). Het geactualiseerde beleid lag zes weken ter inzage. In deze periode hebben wij geen zienswijzen ontvangen, en daarom kan nu worden overgegaan tot definitieve vaststelling van het beleid.

Beoogd effect

Het bevorderen van hergebruik van grond (bodembeheer), minder kosten en lasten voor de uitvoeringspraktijk en bijdragen aan een gezonde fysieke leefomgeving.

Argumenten

1.1 Actualisatie is wettelijk verplicht

Anders kan de bodemkwaliteitskaart niet gebruikt worden als wettig bewijsmiddel voor het toepassen en ontgraven van grond waardoor de kosten en lasten voor de uitvoeringspraktijk toenemen.

1.2 Beleid verder vereenvoudigd met behoud van de bestaande bodemkwaliteit

Het geactualiseerde beleid leidt niet tot grote inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van het bestaande beleid. Dit houdt in dat hergebruik van grond wordt gestimuleerd zonder afbreuk te doen aan de bestaande bodemkwaliteit. De actualisatie levert wel weer een beter beeld op van de bodemkwaliteit. Hierdoor is in overeenstemming met de geldende richtlijnen het geactualiseerde beleid vereenvoudigd. Het beleid past binnen de kaders van de (ontwerp) Omgevingsvisie Zwolle. Ook is bij de actualisatie rekening gehouden met het bestaande beleid elders in de regio zodat het ontgraven en toepassen van grond in de regio nog steeds kan plaatsvinden. Het beleid wordt vertaald naar een gebruiksvriendelijke viewer (een digitaal programma met data en kaarten) zodat een ieder dit eenvoudig kan raadplegen. Deze viewer is medio juli 2021 klaar.

2.1 Inventarisatie naar diffuus lood uitgevoerd

Landelijk onderzoek (2016) naar de gevolgen van lood toont aan dat lood in bepaalde concentraties van invloed kan zijn op de volksgezondheid. In het bijzonder bij (zeer) jonge kinderen kan lood een negatieve invloed hebben op de hersenontwikkeling en leiden tot een lichte daling van het IQ (verlies van enkele IQ-punten). Om hiertegen meer bescherming te bieden, adviseert de GGD (en RIVM) een lagere loodnorm in grond te gebruiken dan nu wettelijk geldt. De wettelijke norm die geldt om risico's voor de volksgezondheid te beperken, is 530 milligram/kilogram voor lood in de bodem, de GGD adviseert een norm van 90 milligram/kilogram.

Het bodembeleidsplan 2017 geeft aan diffuus lood (verontreiniging met lood die aanwezig is in een groot gebied, met daarbinnen soms relatief grote verschillen, dus hoge gehalten op de ene plek gebied en weer lage op andere plekken) in Zwolle te gaan onderzoeken en in beeld te brengen. Daarom zijn een loodinventarisatiekaart en een variantenonderzoek diffuus lood opgesteld. Hieruit blijkt

Datum 15 juni 2021

dat, net als in veel andere steden, in het centrumgebied en de oude kernen in Zwolle hogere concentraties diffuus lood (wel onder de wettelijke saneringsnorm) zijn te verwachten. Naast het centrumgebied gaat het ook om met name de oude delen van de wijken Assendorp, Diezerpoort en Kamperpoort. Oorzaken hiervan zijn het historisch gebruik door de mens en het toepassen van ophooglagen waarin lood aanwezig was. Omdat diffuus lood in de bodem een duidelijke relatie heeft met grond en om hiervan een (nog) beter beeld te krijgen, is lood meegenomen in het veldonderzoek van het actualisatietraject van de bodemkwaliteitskaart. Hieruit blijkt dat de bodemkwaliteit in Zwolle voor het overgrote deel lager is dan de norm die de GGD adviseert. Alleen in het centrumgebied en de oude kernen liggen de gevonden loodgehalten boven de GGD-norm. De waarden blijven daar wel beneden de wettelijke norm en hoeven daarmee niet verplicht gesaneerd te worden.

2.2 Nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid beperkt de risico's voor de volksgezondheid

In onze Omgevingsvisie is het uitgangspunt dat we de milieukwaliteit waar mogelijk willen verbeteren en daarbij synergie zoeken met ruimtelijke ontwikkelingen in de stad. Daarom zijn wij voornemens in lijn daarmee niet langer uit te gaan van de wettelijke norm, maar de strengere adviesnorm van de GGD te hanteren voor onze eigen projecten en ruimtelijke ontwikkelingen op gemeentelijke gronden. Hierbij gaat het met name om het uitgeven van kavels en het bouwrijp maken van gronden voor toekomstige woonlocaties.

Voor derden stellen we de GGD-norm niet verplicht, maar wij zullen hen via communicatie wel informeren en verleiden om in hun activiteiten het goede gemeentelijke voorbeeld te volgen.

Overigens passen we al sinds 2000 voor gemeentelijke speeltuinen schoon (speel)zand toe, waardoor blootstelling aan diffuus lood op deze plekken al wordt voorkomen.

3.1 Past bij de Zwolse situatie en in lijn met het advies van het adviesbureau

Zoals boven aangegeven, is de problematiek diffuus lood in bodem in Zwolle relatief beperkt omdat het gaat om een beperkt gebied en om loodgehalten die niet heel ver boven de GGD-advieswaarden liggen. Er zijn drie varianten onderzocht om deze problematiek in Zwolle aan te pakken:

1. *Variant A: Behoud bestaande aanpak:* de gemeente neemt geen aanvullende maatregelen om de blootstelling aan lood te beperken en communicatie over diffuus lood gaat alleen via de GGD. Zwolle maakt geen extra kosten, maar boeken ook geen extra gezondheidswinst.
2. *Variant B: Communicatie gecombineerd met gebruiksadviezen:* De gemeente geeft actief algemene en gerichte gebruiksadviezen (zoals door het RIVM geadviseerd) voor het centrumgebied en de oude delen van de wijken Assendorp, Diezerpoort en Kamperpoort. Het doel hiervan is dat inwoners hun gedrag wijzigen en eventueel zelf maatregelen treffen, waardoor de blootstelling aan lood in (moes)tuinen vermindert. Aanvullend verzamelt en registreert de gemeente de bestaande bodemkwaliteit op gemeentelijke speelplekken in het centrumgebied en de kernen. Als er onvoldoende gegevens beschikbaar zijn, dan worden de hiervoor noodzakelijke vervolgmogelijkheden uitgevoerd. De kosten hiervan worden geraamd op ± 500.000 en de gezondheidswinst scoort 'gunstig'.
3. *Variant C: Faciliteren van maatregelen:* In deze variant worden de gerichte gebruiksadviezen uit variant B aangevuld met het faciliteren van maatregelen die inwoners kunnen nemen om blootstelling tegen te gaan in particuliere tuinen. Denk aan ondersteuning bij de uitvoering van bodemonderzoek en het beschikbaar stellen van schone grond. Net als bij de variant B verzamelt en registreert de gemeente de bodemkwaliteit van gemeentelijke speelplekken en daarnaast ook die van scholen en kinderdagverblijven. De kosten hiervan worden geraamd op ± 2,7 miljoen en de gezondheidswinst scoort 'zeer gunstig'.

Datum 15 juni 2021

Het variantenonderzoek toont aan dat variant C en variant B beide de blootstelling aan lood verminderen tot een acceptabele blootstelling, rekening houdend met het GGD-advies. Maar uit dit onderzoek blijkt ook dat de kosten voor variant C veel hoger zijn dan variant B. Omdat veel gegevens over de gemeentelijke speelplekken al in beeld zijn en we gebruik kunnen maken van andere communicatievoorbeelden in den lande, verwachten we dat de kosten voor het uitvoeren van variant B, in de praktijk lager uitvallen dan nu geraamd.

Kosten en inspanning afgezet tegen de opbrengsten, bijdrage aan de gezondheid, adviseert het adviesbureau variant B. Wij adviseren uw raad dit advies over te nemen en daarom in te zetten op variant B. Ook steden zoals Amsterdam en Dordrecht passen deze aanpak toe.

Risico's

Praktijk wijkt af van de bodemkwaliteitskaart

Het nu voorliggende geactualiseerde beleid is in overeenstemming met de landelijke richtlijnen opgesteld. Toch kan het gebeuren dat de kwaliteit van een partij grond anders is dan op de bodemkwaliteitskaart aangegeven. Afhankelijk van de omstandigheden en geldende regelgeving wordt beoordeeld hoe hiermee wordt omgegaan. Als dit zich voordoet, zal dit naar verwachting niet leiden tot risico's voor de volksgezondheid, gelet op de zorgvuldigheid waarmee dit beleid tot stand is gekomen en de al beschikbare gegevens over de bodem in Zwolle.

Kosten door toepassen GGD-adviesnorm voor lood

Een project kan duurder worden voor de gemeente door het toepassen van de GGD-adviesnorm voor lood. Maar door bij de projectaanpak tijdig rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van diffuus lood, kan hierop worden geanticipeerd. Zo kan bijvoorbeeld bij het bouwrijp maken van een locatie voortaan standaard geschikte grond worden toegepast, die voldoet aan de GGD-adviesnorm voor lood. De opgestelde loodinventarisatiekaart is een goed instrument om te kunnen anticiperen bij aanvang van een project of ontwikkeling. Hierdoor kunnen (extra) hogere kosten achteraf worden voorkomen.

Ondanks dat de GGD-adviesnorm niet geldt voor derden, kunnen zij zelf kiezen om deze norm toe te passen en hierbij gebruik te maken van de loodinventarisatiekaart.

Financiën

Kosten variant B passen binnen reguliere budgetten

Het variantenonderzoek gaat uit van 500.000 euro kosten voor uitvoering van variant B. Dit zijn kosten over een periode van 10-15 jaar. Ongeveer de helft van deze kosten is geraamd voor het communicatietraject. Verwacht wordt dat deze kosten lager uitvallen, omdat gebruik gemaakt kan worden van andere voorbeelden in den lande. Er zijn namelijk veel meer andere gemeenten die ook met deze problematiek te maken hebben, en ook een communicatietraject zijn gestart. Daarnaast wordt verwacht dat de geraamde kosten voor het verzamelen en vastleggen van gegevens lager uitvallen omdat voor Zwolle al veel gegevens bekend zijn. Omdat deze werkzaamheden passen binnen de reguliere werkzaamheden, kunnen de kosten hiervan worden opgevangen binnen de bestaande budgetten.

Communicatie

Over het onderwerp diffuus lood in bodem wordt het volgende communicatietraject gevolgd:

1. Uitgangspunt is dat lood in de bodem valt onder gezondheid en daarom thuishoort bij de GGD. Op de website van de GGD staat al het een en ander vermeld over lood. Aanvullend (tegelijk met het

Datum 15 juni 2021

bekend maken van het ontwerpbeleid) wordt op de site van Zwolle de loodinventarisatiekaart geplaatst, met een korte toelichting en verwijzing naar de GGD-site. Zo kunnen inwoners en andere geïnteresseerden achterhalen wat voor hun situatie geldt en hoe hiermee om te gaan.

2. In ontwikkeling (planning medio juli beschikbaar): Inwoners kunnen de bodemkwaliteitskaart en loodinventarisatiekaart, dit is incl. bijbehorende gebruiksadviezen volgens GGD-site, interactief raadplegen via de website.
3. Bewoners, scholen en kinderdagverblijven in centrum en oude kernen worden schriftelijk geïnformeerd over diffuus lood, en wat zij hier zelf aan kunnen doen.
4. De bij ons bekende belanghebbenden met vastgoedposities worden geïnformeerd over hoe de gemeente Zwolle omgaat met diffuus lood in de bodem, toepassen van de GGD-adviesnorm, en tegelijk verzocht mee te doen met de gemeentelijke aanpak.

Vervolg

Na vaststelling van de Nota bodembeheer 2021 met de bijbehorende bodemkwaliteitskaart kan eventueel beroep worden ingediend. Ook worden de brieven, zoals genoemd onder 'Communicatie', pas na instemming met dit voorstel verzonden.

Openbaarheid

Geen beperkingen.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom